

دوره هشتم تقنینیه

جلسه ۸۱

صورت مشروح

مذاکرات مجلس

(بدون مذاکرات قبل از دستور)

جلسه سه شنبه ۳۰ فروردین ماه ۱۳۱۱ - ۱۲ ذی حجه ۱۳۵۰

قیمت اشتراك سالانه ۱۰۰ تومان داخله
 ۱۲۰ تومان خارجه
 نك شماره: يكفران

مطبعة مجلس

شماره ۱۴۱

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۳۰ فروردین ماه ۱۳۱۱ * (۱۲ ذی حجه ۱۳۰۰)

نهرست مذاکرات

- ۱) تصویب صورت مجلس
- ۲) تصویب پانزده فقره مرخصی
- ۳) تصویب لایحه اختیارات کمیسیون نوانین ماده ۱
- ۴) شور لایحه تذکره و ابیت
- ۵) تقدیم چهار فقره لایحه از طرف آقای وزیر عدلیه
- ۶) تقدیم پانزده لایحه از طرف آقای معاون وزارت معارف
- ۷) بیخه شور لایحه تذکره از ماده ۱
- ۸) اقتراح برای شرفیابی در روز جشن ناپلیماری و عید غدیر
- ۹) موقع دستور جلسه بعد - شتم جلسه

مجلس یکساعت و سه ربع قبل از ظهر برپاست آقای دادگر تشکیل کردید

صورت مجلس سه شنبه بیست و سوم فروردین ماه را آقای مؤید احدی (منشی) قرائت نمودند * * *

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - مراسم میسرود اصلاح میشود آقای ملک مدنی
ملک مدنی - امروز در جلسه کمیسیون که تشکیل شد مرخصی آقایان تصویب شد خواستم بعرض آقایان برسانم که سایر آقایان هم که تذکر می دهند معاضرت باشند که چون کمیسیون تشکیل نشده بود معلوم نشده است.
رئیس - در صورت مجلس نظری نیست (نمایندگان خیر) صورت مجلس تصویب شد.

رئیس - آقای فرشی.
 فرشی - آقای طباطبائی و کیلی در جلسه گذشته بواسطه کسالتی که داشتند کتباً توسط بنده از مقام ریاست استعجازه کرده بودند ولی ایشانرا غالب بی اجازه نوشته اند.
رئیس - مراجعه میکنیم باجلب نظر کمیسیون اصلاح میشود. آقای نواب.
 نواب - بنده در جلسه گذشته اجازه خواسته بودم و غالب بی اجازه نوشته اند.

* * * عین مذاکرات مشروح هشتاد و یکمین جلسه از دوره هشتم تفنّیّه . (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۰) دائرة تند نویسی و تحریر صورت مجلس

لیس تعیین جلسه قبل که متن صورت مجلس خوانده شده است: تعیین با اجازه. آقایان آشتیانی، طالعیان - ملک آرازی تعیین بی اجازه. آقایان: تهرود تاش - میرزا سید مهدیخان فطرس - دشتی - مولوی - باسری - اعظم زنگ - طباطبائی و کیلی - حاج محمد آقا مهدوی - حاج تقی آقا وهاب زاده - عبدالعزیز خان دیا - آقا رضا مهدوی - مهر از - آقا زاده سبزواری - حبیبعلی خان نواب میر آینه بی اجازه - آقای فرام

۲- تصویب يك فقره مرخصی
 رئیس - يك فقره خبر آژیسورین عراضی و مرخصی راجع به مرخصی آقای دیستانی رسیده است فراتر میشود:
خبر مرخصی آقای دیستانی

نایبده محترم آقای دیستانی برای رسیدگی با هیئت ورات عمل از تاریخ ۱۹ بهمن ماه ۱۳۱۰ نقضای چهار روز مرخصی نموده و يك عشر از مقرری این مدت را بمصارف و هزینه اختصاص داده اند گیسورن با نقضای ایشان موافق و این خبر خیر آرا تقبیر مینماید.

رئیس - آقای ملک موافقت
 مالک المللی - بلی
 رئیس - آقای روسی
 روسی - موافقت

رئیس - مخالفی نیست . موافقت با مرخصی آقای دیستانی قیام فرماید (اغلب قیام نموده) تصویب شد.

۳- تصویب لایحه اختیارات گیسورین عدلیه
 رئیس - آقای وزیر عدلیه

وزیر عدلیه (آقای داور) - لایحه که تقدیم مجلس محترم میکنم راجع است به اختیارات گیسورین قوانین عدلیه چون خاطر آقایان کاملاً از تشبیه منحصر است بنا براین بنده دیگر لازم ندانم توضیحاتی بدهم و اگر لازم شد توضیحاتی داده شود بعد بحث خواهیم کرد.

رئیس - لایحه فراتر میشود:

نظر اینکه مقتضی است اوضاع پیشنهادی وزارت عدلیه قبل از اینکه در مجلس شورای ملی طرح و تصویب گردد مطابق سابق بودوجه در گیسورین قوانین عدلیه مطرح و بعد از تصویب گیسورین بوقع اجرا گذاشته شود تا پس از رفع نواقص تماماً بمجلس شورای ملی پیشنهاد کردد لذا ماده واحده ذیل راجع با اختیارات گیسورین قبل قوانین عدلیه بایند دورتر پیشنهاد و نقضای تصویب آن میشود .
 ماده واحده - وزیر عدلیه مجاز است اوضاع قانونی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید پس از تصویب گیسورین قبلی قوانین عدلیه بوقع اجرا گذارد

و پس از آزمایش آنها در عمل نواقصی را که در ضمن جریان ممکن است معلوم شود رفع و قوانین مزبور را تکمیل نموده تماماً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید .

اوضاع مزبور در گیسورین مطرح و پس از شور اول طبع و توزیع خواهد شد تا نمایندگان نظرات خود را در موضوع لایحه مذکور در هشت روز از تاریخ توزیع گیسورین بدهند و شور دوم بعد از افضاء هشت روز بعمل آید .
 رئیس - فوریت مطرح است . آقای رفوف .
 رفوف - موافقت .
 رئیس - آقای دکتر طاهری .
 دکتر طاهری - موافقت .

رئیس - مخالفی نیست ؟ (گفته شد - خیر) رای میگیرم با فوریت لایحه موافقتن قیام فرماید (اکثر برخاستند)
 رئیس - تصویب شد . فوریت ثانی مطرح است . در آتم اشکالی نیست . موافقتن قیام فرماید .
 (اغلب قیام نموده)

رئیس - تصویب شد . ماده واحده مطرح است . آقای رفوف .
 رفوف - موافقت .
 رئیس - آقای دکتر طاهری .
 دکتر طاهری - موافقت .

رئیس - مخالفی نیست . موافقتن ماده واحده بوضع که فراتر شد قیام فرماید (عده زیادی قیام نموده) تصویب شد .
 [۴- شور لایحه تذکره و نایبیت]

رئیس - خیر گیسورین داخله راجع به قانون تذکره مطرح است . مذاکره در کلیات است . آقای مؤید احمدی مؤید احمدی - بنده يك اعتراضی در این لایحه دارم که لازم دانستم در شور کلیات بمجلس آقایان برسانم در قسمتی که همین شده است که باشخاصی که تذکره میسازد آنها داده میشود معین کرده است وزراء و معاونین وزراء

رئیس مجلس شورای ملی نواب رئیس مجلس ولی راجع به تذکره چیزی نیست . بنده میخواهم عرض کنم وفق که باید که مدبروزارتخانه با يك تذکره سیاسی . بیدیم چرا باید وکیل را محروم کنیم اگر بدهیم به هیچیک ندهیم (صحیح است) اگر بدهیم باید همه بدهیم (صحیح است) علاوه نواب رئیس مجلس يك امری است اعتباری ششماه يك مرتبه است هر ششماه يك مرتبه است هر ششماه يك مرتبه نواب رئیس تعیین میشوند احوط تذکره سیاسی دارد ولی يك وکیل که دو سال در مجلس است او حق تذکره سیاسی ندارد (صحیح است) از این جهت بنده لازم میدانم عرض کنم که باید وکیل هم این حق را داشته باشد (نمایندگان - صحیح است احسن)

معاون وزارت داخله (آقای محمدعلی خان اسفندیاری)

بنده خیلی متأسف هستم که راجع بیک موضوعی باید دفع کنم که تماس دارد با نظر آقایان محترم ولی تصدیق میفرمایند که موضوع تذکره يك وجهی بین المللی دارد زیرا این ترتیبی که در این لایحه معین شده است همه از روی مقررات بین المللی معین شده است لایحه که در کنفرانس سئرا برپا میسرین منعقد شده است و نوبت شده است به تمام دول در گیسورین داخله هم مذاکره شد در آن لایحه همین انضمامی را که در این لایحه معین کرده اند معین شده که غیر از آنها نیست و موادی معین شده است که انضمامی که تذکره سیاسی آنها داده میشود من جمله وزراء و معاونین وزراء و رئیس مجلس شورای ملی و نواب رئیس هستند و برای این که ما بتوانیم تذکره که صادر میکنیم مطابق مقررات بین المللی باشد و نمایندگان و دول خارجه که آنها هم تذکره سیاسی صادر میکنند مطابق آنها باشد لازم است که از روی همان مقررات بین المللی رفتار کنیم و بنابراین غیر از آن ترتیبی برای خودمان قائل نشویم
 رئیس - آقای کازرونی .

کازرونی - این که در ماده اول تصریح شده است که بطور اول تذکره این است که نایبیت دارند تذکره معین و مشخص باشد اصل مقصود از تذکره این است

دولت هم این موضوع را اصولاً باید تقبیر کند نه این است که راستی راستی این را هم بکسی از منابع اخذ مالیات قرار بدهد نه این است که بنده بگویم بطور کلی دولت تکبیر اما این را اصلاً نباید برای مالیات وضع کند اصلأ وضع این قانون برای تشخیص اصل نایبیت ایرانی است نه برای اخذ مالیات ولی این قانون برای اخذ مالیات است زیرا برسبیل کلی از هر يك قهری که بخارجه مسافرت میکنند صد ریال بایستی ما خود بدارد و آقایان البته بهتر از بنده اطلاع دارند که در هر هزاری نهمد و نود و نه نفر مسافرت کنندگان مردم میباشند که برای کارگری و برای تحصیل معاش و برای اینکه يك اقدام نان تحصیل کنند و برگردند بوطن خودشان مصرف کنند مسافرت میکنند شما از این مردم فقیر که مدت ششماه با هشت ماه یا بیشتر یا کمتر میخواهند مسافرت بکنند میگویند ده تومان بدهند تا اجازه بدهد و برسد این معنایش این است که اجازه ندهیم شما بروید بطوری که اینجا يك نواخت گرفتن تذکره قرار داده شده است که از آن فقیر ترین مردم هم ده تومان بگیرند و از آن کسی هم که برای تفریح و تفریح میرود بخارجه پول خرج کند از آنها ده تومان بگیرد یعنی صد ریال این البته و باز البته برخلاف آن منظور است که دولت داشته و این قانونی را که وضع میکنند برخلاف مصلحت است آیا راستی راستی دولت تصمیم گرفته است که تکذارد کسی از اینجا خارج شود آیا مقصود این است ؟ پس خوب بود تصریح بکنند که ما منظورمان از وضع این قانون این است که اجازه ندهیم مردم مسافرت کنند در این حال بااستی طوری وسائل تذکره را برای مردم تهیه میکنند که مردم محتاج نباشند معاشرت با مردم دیگر غیر از ایرانی بکنند و این یکی از عوارض خواهد شد و عقیده دارم که باید يك مراتبی برای کبرند تذکره و از برای تذکره معین شود و از روی آن مراتب باید قیمت معلوم شود مثلاً بنده عقیده دارم همانطوری که سابق بود برای مراتب قیمت معین کند و تفاوت آنها را

دوم منوسلین و سوم قنرا و حتی صدور تذکره هم به نواوت باید گرفته شود آن انحصاری که آن رویه را در نظر گرفته بودند آنها هم مثل ما با بهتر از ما می دانستند یعنی مردم باغلی بوده اند آن فرمودند که ما بر طبق نظامنامه نوشتن که مطابقه کند با نظامنامه بین الدالی بنده متأسفانه آن نظامنامه را بدیدم آن ترتیبات را بدیدم دلی از مجرای عقل که بنده وارد میدوم و فکر میکنم کجا نمیکند که قریب آن قانون هم این طور باشد که با قنبر و قنری در حدیث تذکره آنها هم این مبلغ زیاد بطور متناهی و قنار کند و بویک جور قابل شود بنده استعفا میکنم که با یک تقاضای قابل بود و یک امری قابل بود. بنده مرض بنده راجع به عمله کنتنها است اگر چه در ماده ده باک اشاره دارد که از برای کنتنها و عملجات کنتنها ما با یک تذکره جمعی میدهم لکن اینجا معلوم نمیکند که این تذکره جمعی قبمتش چه مبلغ خواهد بود عرض استحضار آقایان محترم لازم است عرض کنم در بنادر جنوب بنادر خلیج فارس شما با یک جهازات شرعی هست که مسافرت بخارجه میکنند بافریقا میروند سابق بر این به اقبانوسیه میفرستند حالا به بنام کنتنه میروند و هندوستان میروند به افریقا میروند و بنام کنتنه عربستان از عدن غیره میروند البته مسافرتشان که برای تفریح نیست با یک مقداری مال التجاره بر میدارند که نمیتوانند خارج کنند مگر بوسیله کنتنی های بادی که کمرابه اش فوق العاده ارزانیات با یک عیالجاتی که زندگانشان خیلی خیلی پست است میبرند آنجا این مال التجاره در میگردند با یک مال التجاره هم در مقابل میگیرند و وارد میکنند و آنچه را هم که وارد میکنند نمیتواند بیاورد کرد مگر با کنتنی های از قبیل چوب و چنادر کنتنه و غیره که اگر بنا شود که از آن نقاط با کنتنی آتشی بیاورد بنام کنتنه که برای اش کران میشود که صرف نمیکند و هر کنتنی هم از یازده تا شانزده یا اوقیا هشت نفر عمله دارد و عملجات این ها هم اگر حمل به افران میکنند بعد از مراجعت از این مسالرت سهیمه که از خارج این مسالرت آنها داده میشود به دو تومان بالغ

نمیباشد بعد از ششماه مسافرت البته نسبت به این عملجات که در بر وی آن کنتنهای بادی که کنگول اجل باید بهتر را کنگلشت با این جور زندگی میکنند در یک مدت ۲۰ ماه برای دو تومان نباید آنها را در مدینه کفالت باک اگر چنانچه جل باقرانی شود عرض میکنم که باید دولت آنها را ترویج کند زیرا که بالاخره شما محتاج بوجود این مردم دنیا بود هستید با امروز با فرما باید بیشتر از این مردم را یکبار و آفادید و استخدام کنید که بهترین مردند برای این کارها و بنده خواهش میکنم که اگر مذهب سیدت تذکره این عملجات را در نظامنامه خودتیا قابل توضیح بدهید که نسبت باین تذکره جمعی که در اینجا قابل توضیح درباره این عملجات چه معامله خواهد کرد یا فقط آنها را مضاف میکنید چنانکه معمول بود و خودتان هم صدق می گردید و فقط از ناخدا با یک مبلغی آنها هم با یک مبلغ کمی آنها با یک مبلغ متناسبی که متناسب با آدم زحمتکش با چهار وادار با شوقراست (اینها هم در بدین شوقر و چهار وادار هستند) بگیرد باید وسائل کار آنها را فراهم کنید باید وسایل مسافرت آنها فراهم باشد و اطمینان بدهید بمن که یک معامله ساده با آنها بکنید که منتهی از تمام متذکره خود و غلبه هم از شما راضی بودم

احتیاج زبانه - غیر کیسیون داخله - دو موشوعی را که نمیدانم محرم تذکره دادند یکی راجع بقلعه تذکره و مطالبه قیمت تذکره بود البته همانطور که فرمود منظور از تذکره تثبیت تابعیت ایرانی و اجازه مسافرت آنهاست منظور از تذکره اخذ پول نیست بلکه منظور تخمین تابعیت و اجازه دادن بانایع ایران برای مسافرت بخارجه ولی بطوری که در تمام بدو معمول است برای این قبیل امور بیک وجهی میدهند و بلسه اصل تذکره اخذ پول بوده است بلکه این وجه حق تعالی است در مقابل آن تذکره (خزونی - یعنی در مقابل پول غیر میدهند) البته در مقابل آن پول تعمیر باطل میکنند و البته چنانکه قبلا هم فرموده بطایع مقررات بین المللی تذکره باید صادر شود و با وضعی که تاکنون در دارند و دولت ایران هم حق الامکان میباشد تطبیق کند

قانون تذکره خوشتر است با مقررات بین الدالی برای اینکه ناسی و مسائل دارد مسئله تذکره با ماورین خارجه را با موضوع درجه بندی که فرمودند اگر درجه بندی میکنند برای طبقات بی ضاعت در سورنیکه بنده تصدیق میکنم که البته اولی و مناسب بود که چند درجه بگیرد ولی چون در موقع تشخیص اسباب زحمت میدهد تمام انحصاری که قصد مسافرت دانستند و مسافرت میکنند اگر فرما تذکره را سه درجه بگیرد خودشان را از درجه سوم حساب میکنند و وسایل هم تهیه میکنند برای اینکه خودشان را درجه سوم حساب میکنند چون تشخیص این موضوع اسباب زحمت میشود اولی ماورین دولت و منظور حقیقی هم که ارفاق نسبت بطبقه بی ضاعت و رفع یک تنبیهی از مردم است تأمین نمیشود و سابقاً ترتیباتی که در تذکره معمول بود بر خلاف مقررات بین الدالی بود در لایحه جدید دولت مقضی دیدند که تذکره با یک شکل و با یک تراخت باشد اما موضوع عملجات کنتنی که فرمودند چنانکه تا کنون معمول بود تذکره جمعی داده میشود و وقتی که تذکره جمعی داده شود تجویبی به عملجات نمیشود و تصور میکنم با داده که تا مدین کرده است تذکره جمعی را برای عملجات کنتنی رفع مگرانی شد و بود و آقام قنبر بنده

بکنفر از نمایندگان - پیشنهاد کنید .

ولیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - موشوعی که بنده میخواستم به عرض مجلس برسانم و جواب آقای وزیر را عرض کرده باشم در موضوع تذکره سیاسی برای نمایندگان است ایشان فرمودند که مطابق نظامات بین المللی ما تقریباً نمیتوانیم وکیل را تذکره سیاسی بدهیم بنده عرض میکنم که هر مملکتی نظامات و قوانین داخلی خودش مربوط بخودش است مربوط به امور بین المللی نیست (صحیح است) - وقتی که مجلس شورای ملی موافقت کرد که بیک وکیل تذکره سیاسی بدهد این بقیده بنده تماسی با نظامات بین المللی ندارد (نمایندگان - صحیح است) بجلاوه بنده اینجا عرض میکنم

جزه مزایای بکنفر وکیل این است که همانطور بیکه در ظرف دو سال مومن و محفوظ است پاسخی در هر قسمتی که هست از این قسمت مومن است استفاده کرده باشد چطور در داخله باید مومن باشد ولی اگر در خارجه باشد نباید از آن مزایا استفاده کند و حال اینکه وقتی بقیده بنده شما برای رؤسای وزارت خارجه این حق را قابل میشود بطریق اولی برای یک نفر وکیل هم باید این حق را قابل میشود (صحیح است) هیچ فردی نیست که با یک نفر وکیل از حیث آن سر منی و تفریفات مقدم است بر بکنفر رئیس وزارت خارجه - محل فرید نیست نه اینکه از نظر شخصی بیشتر کند هر کسی که داخل آن مقام باشد باید دارای این مزایا باشد و بنده بکن میگویم موافقت فرمایید برای اینکه این یکی از مزایای است که حتما باید برای یک نفر وکیل باشد و البته هر کسی هم داخل پست و مقام باین همی باشد هیچوقت تصور نمیشود که از تذکره سیاسی سوء استفاده کند (صحیح است) این است که نظر بنده چای نگرانی ندارد و حشر نمایی هم موافقت کنید و آقای احتشام زاده وقتی محترم بنده که وزیر کیسیون است خواهش میکنم که بر خلاف نظریه خودشان مخالفه بنده باشند برای خطراتی که از مزایای است که ببقیده بنده باید برای بکنفر وکیل قابل شد وکیل که مومن است باید تذکره سیاسی داشته باشد که از سرحد که رد میشود باک مرتبتی داشته باشد این باک چیزی است و محسوس والا بالاخره صحبت در این نیست که بکنفر وکیل فرض کنید دو تومان پول تذکره بدهد یا بیست تومان بدهد حرف در آن نشوئی است که با برای بکنفر وکیل میخواهم قابل بشوم که وقتی احتیاج پیدا کرد که مسافرت کند بخارجه از از مقامی که شاغل است بتواند استفاده کند این است عقیده بنده در این قسمت دیدن نهادم که میگویم و بکنفر آقایان هم رأی بدهند .

ولیس - آقای عرفانی

یعنی از نمایندگان - کافی است .

گزروولی - کافی نیست آقای

۱۱۷۶

روحی - در ماده حرف بزید.

عراقی - بنده جوانانی که آقای معاون محرم وزارت

داخله فرمودند اصلاً پیغمبر که چیست ایشان بیانش کردند تذکره را از روی نظامنامه بین‌المللی نوشتیم مگر تذکره کبریا است ۱۱ شوا میخوانید و حرفی کتب نموده ایران را از روی این تذکره مجلس شورای ملی مجلس سیاسی است وکیل صکه رجل سیاسی است این را شما میگویید تذکره سیاسی ندانسته باشد اما رئیس است اداره بانک وزارتخانه تذکره سیاسی دانسته باشد. با اینکه نوشته است تذکره سیاسی مگر وکیل وکیل سیاسی نیست ۱ مگر مثل حرف آسبسی هستی کتبیم که میگویند فرمان و سردیوت را بدهند بشرط اینکه در امور سیاسی دخالت نکنند اگر هوشی این است - من حرفی ندارم اما وکیل هوشی وکیل سیاسی این اشخاصی که اینجا گرفته اند بنده این همه شان باید تذکره سیاسی ندانسته هوشی تذکره که یک نفر رئیس اداره رسید تذکره سیاسی ندانسته باشند علاوه بر این اگر شما و مطابق نظامنامه و قانون بین‌المللی میگویید این مربوط به تذکره نیست شما اینکه اینجا برداشته اند نوشته ای برای کسانی که از طبقات فوق بیستند در موارد لزوم با تصدیق دولت ممکن است تذکره سیاسی داده شود عین این در نظامنامه بین‌المللی بود است و کبرای مجلس شورای ملی هم پیش دولت و هم پیش مردم تماماً نسبت به تذکره سیاسی مستحق ترند از رؤسای ادارات. این است که بنده از آقای معاون وزارت داخله تقاضا میکنم یک حرفی را که خودتان هم میدانید و وجدانتان هم دارد شهادت بدهد عجبی مخالفت با آن نکنید.

چندی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

روحی - بنده مخالفم.

کارزوی - بگذرید آقای جواب دارید میبندد

معاون وزارت داخله - میدانم حرفی که عرض کردم این

ترتیب معلوم برای این است که کینه چاهه بین‌المللی نوشته است

راجع به تذکره دولت ایران هم که عضو چاهه دولت است

این ترتیب را پذیرفته است و این مخالفت و مذاکراتی را که آقایان در این باره میکنند باید در همه پارلمان ها این نظر بوده باشد ولی اصولاً این ترتیب پذیرفته نشده است و این ترتیبی است که در لایحه نوشته شده که ما هم نوشته ایم

روحی - آقای امیر

امیر - آقای مخیر در ضمن مذاکره و دفاع یک بیانی فرمودند که بنظر بنده نباید اینطور گفته شود. گفتند دولت ایران مجبور است که با این نظامنامه واقفیت کند اینطور نیست. دولت ایران باید مجبوریت نسبت به اینطور صلاح میدانید و مقتضی میدانید اینها درست است. ولی برای چه دولت ایران مجبور است ۱ آقای معاون وزارت داخله هم دفاع نکردند. برای چه دولت ایران مجبور است ۱ هیچوجه مجبور نیست مختار است.

مخیر - گن میگویم بنده عرض کرده باشم که دولت ایران مجبور است. بنده فقط عرض کردم بر طبق مقررات بین‌المللی دولت ایران مقتضی است (امیر - البته اگر مقتضی دانست) که قانون تذکره خودش را تطبیق کند با مقرراتی که از طرف بنده دولت ایران تمهید شده است و قبول شده است بنده عرض نکردم دولت ایران مجبور است (امیر - پس بنده درست نشنیدم) و الا آوردن مجلس ضرورت نداشت باید عیناً با مقررات لایحه واقفیت کرد در صورتیکه اینطور نیست یک تمهیدی نباید دولت ایران کرده است برای اینکه با ترتیباتی که کینه چاهه ملل کرده است برای اینکه لایحه که تنظیم میشود باید تطبیق بشود با آن مقررات دولت ایران مجبور نیست.

امیر - میتوانم هم رد کند.

روحی - آقایانی که باورود در دوادین لایحه واقفیت

دارید قیام فرمایند

(اکڑ قیام نمودند)

روحی - تصویب شد. ماده اول فرات میبندد:

فصل اول = اطلاعات عمومی

ماده ۱ - تذکره ستدی است که از طرف راه-ورین

صلاحیت دار برای تعیین نایبیت و اجازه مسافرت اتباع

ایران بمالک خارجه واقفیت در ممالک زبوردها-باعت از خارجه ایران داده میشود

روحی - آقای کارزوی

کارزوی - بنده از ماده اول استفاده میکنم که در کلمات باز هم عرض خود را عرض کنم حضرت آقای مخیر نماینده محرم به مقتضای وظیفه که داشتند در جواب بنده فرمایندانی فرمودند البته وظیفه شان دفاع بود و خجل هم از روی منطق و قاعده و درست بود لکن اگر چنانچه بخواهم باور خودمانی وساده صحبت بدارم جواب عرض بنده این نیست - بنده می بینم این قانون بالاخره زندگی یک عده زیادی از مردم زحمت کش بدبخت زارع خوبرا محنت میکند تا مردم بقدری که در قوه خود داشته باشم کوشش کنم بلکه جلب ارفاق آقایان را میکنم و که بخونگی میسر در اینجا داده شود. بسیاری از مردم دشتی و دشتیان ما در فصل هوشی و در سایر فصول هوشیه مهاجرت میکنند میروند به چره در آنجا مشغول کارگری و بدبختی هستند برای اینکه در مراجعت چهار پنج خرورار شش خرورار خرما بیآورند و امرا را دعوت میکنند شما اگر بنده از ده تومان بگیری آب و حق بنظر مالید که در حکم این است که باها بگیرد ببرد و برود بازنوبه ببرد بنده عرض میکنم که نظر آدمی که میخواهد برود برای تحصیل فن اینجاب خودی شما میگورید ده تومان بدهد و برود آن وقتی که بر میگردد پنج تومان ندارد خودش را این است که چهار پنج ماه رفته است آنجا و معاش کرده در مراجعت هم چهار پنج تومان دارد شما متوقف میکنید بر گرفتن ده تومان ۱ نکند آنجا خوب نیست آخر دلیل ندارد میگورید ما نمیتوانیم تبعیض قابل بشویم زیرا که بر خلاف مقررات بین‌المللی است بنده عرض میکنم که با قانون وضع میکنیم برای احتیاجات خودمان برای مصالح خودمان بر طبق مقتضیات مملکت خودمان در این صورت ابدأ اجباری نداریم که متابعت از نظر سایرین بکنیم مثل اینکه سایرین هم اجباری ندارند متابعت از مقتضیات مملکت ما کرده باشند فرمودند که در تقصیر می بنامت با بیاعتنا چهار کاتب بشویم اگر راست این است خجل نمیکرد میکنم همه ماها که با بیاعتنا را هم مثل بیاعتنا حساب کنید این را بر گردانید که بگریه چرا که حکم بر اکثریت است و اکثریت بی بیاعتنا است خوب اینطورش کنید در صورتیکه اینطور نیست مردم با بیاعتنا و بی بیاعتنا اینها خودش مقتضی و همین است همینطور که سنوات عده به راه داده شده معلوم است یک فرد ام را لرونی که مسافرت میکنند با بکنفر حال چه حالی خواهد داشت. بنده استدعا میکنم (که چون قطع دارم بالاخره خودتان مجبور خواهید شد که بیاید و این قانون را تقبیر بدهد) حالا بقدری عرض بنده را. برای چه اینکار را میکنند؟ خزانة دولت را بمسافرت نمانی در تحت توجهات امیر محترم شاهنشاهی محتاج بگرفتن اینطور پولها نیست ما بمسافرت دولتماند و خزانه مان می نیاز است که عده از قرا را در هزینه بگذاریم بچه دلیل هیچ فائده ندارد. اما در خصوص عملجات کشی که عرض کردم فرمودند در ماده ده ضمن نظامنامه ذکر میشود اولاً بموجب این قانون از ناخدا ده تومان محمول ولی مملوک است که با عملجات چه خواهند کرد در نظامنامه میبوسید بنده همین خبلی چیز ها بر خلاف مصلحت در ابتیاقون است در انجام مکن است غلظت و تقنیکه از عاقل هم ده تومان گرفته شود یعنی چه ۴ یعنی دیگر کنتی رود. بنده عرض میکنم شما میباید از ناخدا ده تومان میگیرید. ناخدائی که می خواهد یک مسافرت بکند در حکم یک چارواداری است در حکم یک شوق است. شما نباید از او ده تومان بگیری بلکه باید بار کک کنید زیرا هر چه با بنها مدد شود کک دولت و مملکت است و از این منقاسی صکه هیچ دلیل و فلسفه ندارد چشم بودید خصوصاً در عملجات ما اینها میگورید که چه معامله می خواهید در نظامنامه باها بکنید. پول و میخوانید بگریه از عدلجات بالاخره میزان پول گرفتنش باید در مجلس مطرح شود تا بدانیم منظور پول میگیرید پس

این مربوط باین نظامنامه زیرا در صورتیکه مثلاً در قانون دو تومان است نظامنامه نمیتواند بنویسد سه فران گرفته شود. حق ندارد بپایگردد مثلا معاف باشد یا بگوید دو فران گرفته شود. حق ندارد. شما باید در اینجا تعیین کنید که عملجات همانند یا نه از ناخدا که می‌برد نسبت بمعاملجات هم باید معلوم کنید که چه معامله میکنند. اگر معافند باید معاف کنید و اگر پول بگیری مجلس باید بدانند چقدر بگیرند این مسئله را به باری بهر جهت بر کنار کردن هم ندارد. اینجا است که بنده نظین میشود که شما می‌خواهید از عملجات بر طبق قانون حق تخفیف آرا ندارید ده تومان بگیرد. اگر غیر از این است بلند درید بگوید چیزی نمیتوانیم از عملجات بگیریم بنده خیلی هم متشکر می‌شوم. بسیار خوب.

ولیر عدلیه (آقای دارو) - بطوریکه آقایان ملاحظه فرمودند بنده در موقع مباحثه در شرح اینچا بودم و آن وارد شده ولی در ضمن فرمایشات و بیانات نسیانیده عزم و برای جواب این جمله هم آمده. راجع باین بود که می‌گفتند مقررات بین المللی را ما چه آرای داریم از آنها منابت کنیم. بنده کاملاً با شما موافق هستم و نپندارم اصلاً این مذاکره بچه شکل و بچه عبارتی پیش آمده. در مراحل مقررات بین المللی وقتی برای ما دارای اجبار است که خود ما بویجج بک نهدی بویجج بک عهدنامه قبول کنیم. (کازرونی - صحیح است. احسنت) البته اگر آنچه جزء مقررات بین المللی است از مسائلی است که ما خودمان جزء بک عهدنامه قبول کرده ایم البته آرا قبول داریم ولی اگر بک اصولی است که معمول است و ما مصلحت خودمان را نپنداریم که قبول کنیم البته ما مختار خواهیم بود (صحیح است) بنده اپترا خواستم عرض کنم که روشن باشد حالا که آمد این جا خواستم بک دو کلمه هم راجع به قسمت تذکره سکه آقای کازرونی صحبت کردند عرض کنم. بنده

پیدا میشود ما باید تفویض کنیم که اشخاصی بروند خارج (بدانکلن - صحیح است) این از برای یک مملکتی از برای یک مانی خوب است که بواسطه کی عمل کنی وسعت وعده زیاد تر اندازد او خوش را در عوض نگاهدارد و البته تفویض کردن که بروند بخارج ضروری ندارد. ولی در معاملات و اشتراقی کردن اینکه عده بروند در خارج و کثانی یا حمالی کنند بنده اصلاً موافق نیستم و کین میکنم باید اصلاً از این طریق جلوگیری شود (صحیح است).

ولیس - کافی است؟
بسی از نمایندگان - کافی است
ولیس - آقای وزیر عدلیه مذاکره در ماده اول خانه پن. مطلبی دارید بفرمایند
د - تقدیم چند فقره لایحه از طرف آقای ولیر عدلیه
ولیر عدلیه - بنده فقط تمنائی که کردم از برای این بود که اجازه بگیرم چند فقره لایحه تقدیم کنم چند لایحه است که باید برود به کمیسیون عدلیه
۶ - تقدیم یک فقره لایحه از طرف آقای معاون وزارت معارف

ولیس - آقای معاون وزارت معارف
معاون وزارت معارف (آقای میرزا غلامحسین خان رضاعا) - در قانون اعزام معلمان پارویا معین شده بود که صدی بیست از آن معلمان از بین معلمان مقیم اروپا انتخاب شوند لایحه ایست که تقدیم میکنم که شامل حال آن معلماتینی هم که در امریکا مشغول تحصیل هستند بشود. بقید یک فوریت

ولیس - فرات می‌شود:
 ساعت عزم مجلس صدی شورای ملی شیدانه اراکه نظر باینکه انتخاب صدی بیست از معلمان اعزامی بخارج (قانون ۶ تیر ماه ۱۳۰۸) بین شاگردان برضافت عمل محدود و مختص پارویا است و ممکن است در ممالک متحده امریکا نیز معلمان ایرانی یافت شود که مستحق خرج تحصیل باشند و نظر باینکه موقع انتخاب صدی بیست رسیده است لذا ماده واحده ذیل را برای

تکمیل قانون مزبور بقید فوریت تقدیم و تمنا می‌شود
میدانید -
ماده واحده - وزارت معارف مجاز است از معلمان ایرانی که در ممالک متحده امریکای شمالی تحصیل میکنند با اعزاز شرايط معرجه در قانون ۶ تیر ۱۳۰۸ نیز جزء صدی بیست معلمان اعزامی بخارج انتخاب نماید.

ولیس - اجازه میفرمائید حالا مطرح شود یا بکمیسیون ارجاع شود.
کازرونی - رأی باوریش را بگیرد
ولیس - یعنی فوریتش مطرح میشود. آقای عراقی
عراقی - عرضی ندارم
ولیس - آقای دبیا
طباطبائی دبیا - اینجا در لایحه بقید فوریت نوشته معلوم نیست دو فوریت است یا یک فوریت
بسی از نمایندگان - یک فوریت است
عراقی - دو فوریت محتاج فید است
یکی از نمایندگان - اینجا نوشید دادند شفاعاً و گفته شد یک فوریت است و یک کمیسیون میرود
عراقی - وقتش فید دو فوریت نشده است دو فوریت یکشوری میرسد.

ولیس - بسلامت نوشید دادند که یک فوریت فاشا دارند اشکالی نیست. آقایان باینکه فوریت لایحه را تصویب میکنند قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد
[۷ - بقیه شور لایحه تذکره از ماده دوم]

ولیس - ماده دوم از قانون راجع به تذکره قرائت میشود.
 ماده دوم - مأموورین سرحدی ایران هیچیک از اتباع ایران بدون ارائه تذکره مرتب اجازه خروج را نخواهند داد
ولیس - آقای دبیا
طباطبائی دبیا - در این ماده نوشته شده که هیچیک از اتباع ایران بدون ارائه تذکره مرتب اجازه خروج داده نمیشود. ظاهر عبارت این است که تذکره بر دو قسم است: مرتب و غیر مرتب. در صورتیکه تذکره سند دولتی است

و معلوم است که باید مرتب باشد. اگر غیر مرتب باشد اصلاً تذکره نیست. لذا بنده احتیاج به لفظ مرتب نمیدانم و همان لفظ تذکره کافی است.
یکی از نمایندگان - صبح است لفظ مرتب باید حذف شود.

عزیر کیسیون - این قید برای توضیح است و البته تذکره اگر مطابق مقررات و نظامات تهیه نموده باشد دارای اعتبار نیست و اینجا از برای توضیح مطلب بود و از این جهت این را نوشتم.

رئیس - آقای عراقی.
عراقی - بنده عرضی ندارم. همین بود که آقای عزیر گفتند.

رئیس - ماده سوم قرائت میشود.
ماده سوم - هیچ کسی غیر از تبعه مسلمانه ایران نباید تذکره ایرانی داده شود.

رئیس - آقای دبیا.

طباطبائی دبیا - اولاً بنده با وجود ماده اول که مینویسد تذکره سندی است که از طرف مأمورین صلاحیت دار و از برای تعیین تابعیت و اجازه مسافرت اتباع ایران به ممالک خارجه و اقامت در ممالک مزبور به مسافرت از خارجه بایران داده میشود. با وجود این ماده اول ماده دوم را چندین احتیاجی نیست زیرا با وجود ماده اول مأمورین نباید غیر از تبعه ایران یکی تذکره بدهند و بملاوه بنده ذکر تبعه مسلم را چندین خوب نمیدانم و همین تبعه ایران نوشته شود کافی و بهتر است.

مخبر - قید مسلم در اینجا برای این است که اشخاص هستند تابعیت اولی مورد تصدیق دولت ایران هنوز واقع نشده است ولی آنها خودشان را تبعه ایران میدانند ولی دولت تصدیق نکرده. قید مسلم برای احراز این معنی است بملاوه در قانون اقامت اتباع خارجه هم که سابقاً از مجلس شورای ملی گذشته است در آنجا صریح کرده تبعه مسلم ایران چه اشخاص هستند. اینجاست هم

بنده گمان میکنم لازم باشد معین شود و تبعه مسلم که نوشته شده بنده موافق که همان لفظ مسلم نوشته شود و کافی است.

دبیا - هیچکدام لازم نیست.
رئیس - آقای روحی.

روحی - عرض کنم دفاع آقای عزیر در مقابل آقای دبیا بنده را اقتناع نکرد و بیقیه بنده هم لفظ مسلم میورد است. اگر کسی تبعه نیست که نیست و اگر هم هست که هست بملاوه در شور دوم که میروید کیسیون خوب است فرار بدهند کسی که ورقه هویت و سجل احوال دولت ایران در جیبش است باو تذکره بدهند و الا ندهند. زهر آفرکی که تبعه ایران است سجل احوال دولت ایران را دارد و این بهتر است رفع اشکال هم میشود.

مخبر - البته داشتن ورقه هویت یکی از وسائل است برای احراز تابعیت ولی این وسیله را ما نمی توانیم بمنوع قرار بدهیم و منقسم کنیم و در قانون بنویسیم باشناسی که ورقه هویت دارید برای اینکه در خارج ممکن است اشخاص باشند که تبعه ایران هستند ولی ورقه هویت هنوز باها داده نشده است و اگر ورقه هویت را قید کنیم در عمل اسباب اشکال میشود مقصود این است که تبعه ایران باشند و البته یکی از وسائل تابعیت ایران هم داشتن ورقه هویت است.

روحی - کافی است.

رئیس - ماده چهارم قرائت میشود.

ماده ۴ - هر یک از اتباع ایران که به عیبه سالخالی شده باشد برای مسافرت به ممالک خارجه و یا اقامت در خارجه باید تحصیل تذکره نماید.

رئیس - آقای روحی.

روحی - عرض کنم بنده نمیدانم این سن ۱۸ را از چه عمل اشتباه کرده اند. یک سوابقی داشته اند با اسلاً یک قاعده ایست چون اطلاع نداشتیم میخواستیم بهمردم بدانم یک کسی که هفده سالش است و کسی را هم نمانند

۱ - تذکره که برای يك یا چندین دفعه مسافرت از ایران به ممالک خارجه یا از خارجه بایران داده میشود مدت اعتبار آن از تاریخ صدور تذکره یکسال و تا چهار سال دیگر سال بسال قابل تمدید است

۲ - تذکره سرحدی که بر سرحده نشینان ایرانی برای عبور و مرور بین نقاط سرحدی ایران و نقاط سرحدی ممالک مجاور اعم از سرحدات خاکي یا آبی مطابق قراردادها عبور و مرور سرحدی بین ایران و دول مجاور یا بر حسب تعویب دولت داده میشود مدت اعتبار آن بر طبق قمره ۲ از ماده (۲۴) این قانون خواهد بود.

۳ - تذکره مخصوص ایرانیان بی ضاعت مقیمین خارجه که مدت اعتبار آن بر طبق قمره ۱(ب) همین ماده خواهد بود

۴ - تذکره تحصیلی که مدتی بوده که من آنها به (۱۸) سال تمام باغ شده باشد و اعتبار آن تا اختتام دوره تحصیلی دارنده آن خواهد بود مشروط بر اینکه در اثنای هر سال با مضامه مأمور ایران مقیم محل تحصیل یا نزدیکترین محل آنجا برسد

رئیس - آقای فرشی

فرشی - بنده میخواستم اینجا يك توضیحی از آقای عزیر یا نمایندگی دولت داده شود در قسمت اول که مینویسد تذکره که برای يك یا چندین دفعه مسافرت از ایران بده ممالک خارجه یا از خارجه بایران داده میشود مدت اعتبار آن از تاریخ صدور تذکره یکسال و تا چهار سال دیگر قابل

تمدید است این چهار سال عتس چیست چرا پنجسال نشده سه سال شده و چهار سال شده است این را توضیح بفرمایند **معاون وزارت داخله** - کلمه مدت اعتبار تذکره پنج سال است بر حسب اعتباری که بآن داده میشود این است که تا چهار سال دیگر هم نوشته اند قابل تمدید است

فرشی - پس بهتر است همان پنجسال باشد **رئیس** - ماده هفتم قرائت میشود:

فصل سوم - ترتیب صدور تذکره
ماده ۷ - صدور تذکره عادی در داخله یا نظیمه و

که با او برود به پدر داشت نه برادر داشت به مادر داشت به خالو و نه عمو اگر این خواست مسافرت کند چه باید بکند - مسافرت هم برایش لازم شده واجب شده این را باید بشکفرای گذاشت. سن هیجده را از روی چه قاعده گرفته اند. بجهت اینکه ما بازدسال شانزده ساله را بالغ میدانیم. مقصود این است اگر خواست ممالجه فوری بکند یا لازم دیگری داشت. یابک حتی از بی خارجه اسقاط میشد اگر نبرفتن این هیجده سال و کمتر و شانزده ساله برای چیست این لایب اشکال میشود خوب است توضیح بدهند با يك فوری بکنند که برای سایرین هم تسهیلات باشد این را يك طوری اصلاح کنند که شامل اینطور اشخاص هم شود که اینجا در عسر و حرج میفتند

مخبر - سن هیجده سال را که در این قانون قرار داده اند برای سابقه ایست که در غالب قوانین خصوصاً در قانون راجع باتباع خارجه در ایران قید شده و در سایر در این سن فرار داده اند و اما اینکه فرمودند اشخاصی که سفارت یا بقدر رسیدم است اگر میخواهند ضرورتاً بخارجه مسافرت کنند در ماده دوازده ذکر شده است که اگر اینطور اشخاص میخواهند مسافرت یا درو با بکنند با آنها ورقه شهادت نامه میدهند.

رئیس - آقای دبیا

طباطبائی دبیا - عرضی ندارم

رئیس - ماده پنجم قرائت میشود

ماده ۵ - تذکره بر دو قسم است تذکره عادی و تذکره غیر عادی

رئیس - مخالفی نیست (نمایندگان - غیر) ماده ششم قرائت میشود:

فصل دوم - تذکره عادی

ماده ۶ - انواع تذکره عادی که بطور مطلق تذکره فایده میدهد و موهوبه آنها بر طبق نظامنامه معین خواهد شد فرار ذیل است:

در خارجه با مأمورین قنسولی ایران و با مأمورین سیاسی عهده دار امور قنسولی میباشد و در عملیاتی که نظمه یابد دستور تذکره با مأمورین خواهد بود که در آنجا اجازه مخصوص بدهد.

ولیس ماده هشم قرائت میشود:

ماده ۸ - باشخاص ذیل تذکره برای مسافرت از ایران داده نمیشود:

الف - کسانی که استطاعت مسافرت بخارج را ندارند غیر از کارگرانی که با شرایط مخصوص بر طبق نظامنامه مجاز به مسافرت میشوند

ب - اشخاصی که تحت ولایت باقیه و میت میباشد مگر با اجازه ولی باقیم

ج - کسانی که بدون اجازه مستظفین و محاکم حق خروج از مملکت ندارند

د - مشمولین نظام وظیفه مگر اینکه از طرف اداره نظام وظیفه ورقه معافیت دائمی و یا اجازه نامه مسافرت داشته باشند.

بصره - میزان استطاعت برای هر نوع مسافر در نظامنامه معین میشود

ولیس - ماده نهم قرائت میشود:

ماده ۹ - برای اعضاء هیئت ها و خانواده آنها که بجهت مقصود معینی از قبیل معالجات فنی و علمی با اجتهای بخارج مسافرتهای محدودی مینمایند مگر است با اجازه دولت تذکره جمعی صادر شود.

در تذکره جمعی اسامی و مشخصات هر یک از مسافرتین باید قید شود و معمولاً این نوع تذکره برای بیش از پانزده نفر صادر نخواهد شد و قیمت هر تذکره جمعی معادل قیمت یک تذکره فردی خواهد بود.

ولیس - ماده دهم قرائت میشود:

ماده ۱۰ - قریب مسدور تذکره جمعی اعضاء واجزاء کتبی ها بر طبق نظامنامه معین میشود
ولیس - آقای کارزوی

مجلس در این ماده اجازه میدهد که بمعالجات کتبی تذکره جمعی بدهند که بجای اینکه قیمت ده نفر را بگیرند قیمت یک تذکره گرفته شود این ماده برای نامین این قسمت است ولی جزئیات دیگر قضیه را پارامیت احتیاجات در نشاننامه نامین خواهند کرد ولی منظور معافیت از پرداخت وجه تذکره بوده است فقط خواسته اند بجای اینکه از ده نفر ده تذکره بگیرند یک تذکره جمعی بدهند که ارفاق و مساعدتی بعمل آید.

کارزوی - فقط پول یکی؟

مخیر - بل بل

کارزوی - قیمتش را هم کم بکنند.

ولیس - ماده یازدهم قرائت میشود.

ماده ۱۱ - برای یک خانواده (زن و شوهر و با عسر یک از آنها) با اولادی که کمتر از هجده سال داشته باشد میتوان یک تذکره صادر نمود و معادل قیمت یک تذکره دریافت داشت.

مسدور تذکره علیجده برای زوج به تنهایی یا با اولاد منوط با اجازه زوج خواهد بود.

ولیس - اشکال نیست (سایندکان - خیر) ماده ۱۲ قرائت میشود.

ماده دوازدهم - باشخاصی که سن آنها کمتر از (هجده) سال در اسماهن در تذکره اولادی آنها قید نشود برای مسافرت بخارج و روقه موسوم به شهادت نامه هویت اطفال باشهادت نامه محلی که نمونه و شرایط آن بر طبق نظامنامه معین خواهد شد داده میشود اعتبار این اوراق فقط تا بلوغ (سن ۱۸) سال تمام خواهد بود.

ولیس - اشکال نیست (یعنی از ناساندکان - خیر) ماده سیزدهم قرائت میشود:

ماده ۱۳ - بانایب ایران مقیمین ممالک خارجه که دارای اسناد کتبی برای هویت و قایمیت خود میباشدند از دادن تذکره نباید امتناع شود.

ولیس - آقای رهنما.

رهنما - بنده در این ماده سیزدهم توضیح میخواستم

از آقای خیر و آقای ممانون که این جمله بانایب ایران مقیمین ممالک خارجه که دارای اسناد کتبی برای هویت و قایمیت خود میباشدند باید از دادن تذکره بانایب امتناع شود مقصود چیست مقصود این است که سجل احوال نداشته باشند اما مقصود دیگری است بالاخره قبل این ماده چه ضرورت دارد.

ممانون وزارت داخله - مقصود این است که هر یک از اتباع ممالک که در ضمن ممالک خارجه هستند و اوراق هویت نداشته باشند اگر اشخاصی باشند که قایمیت آنها عرز باشد باید از دادن تذکره امتناع کرد.

ولیس - ماده چهاردهم قرائت میشود:

ماده ۱۴ - برای کسانی که در خارجه اقامت دارند و مشمول نظام وظیفه میباشند برای توقف یا مسافرت در خارجه تذکره روزی داده خواهد شد. مأمورین ایران باید به آنها شهادتنامه موقتی فقط برای مراجعت بایران بدهند.

ولیس - آقای عراقی

عراقی - در اینجا خواستم با آقای ممانون وزارت داخله با آقای مخیر محترم توضیح بدهند چون در اینجا مینویسد بایرانیانی که در خارجه اقامت دارند و مشمول نظام وظیفه میباشند بانایب تذکره داده نمی شود باید شهادت نامه بدهند در صورتی که مایک قانونی هم داشته برای محصلینی که در آنها میروند در آنها قید شده که اشخاصی که خدشان نظام وظیفه رسیده و مشمول تحصیلند تا خاتمه تحصیل ایشان در صورتیکه در کلاس عالی باشند نباید آنها نظام وظیفه بروند در این ماده باید یک توضیحی داده شود که رفع این تذکره بشود بجهت اینکه اینجا مینویسد بهشان اصلاً تذکره داده نمی شود شهادت نامه داده میشود که آنها باید بندهای ممانون مطابق این ماده کسی که مشمول تحصیل است گرفتار می شود خوب است در این ماده یک توضیحی داده شود.

ممانون وزارت داخله - اینجا نوشته شده است باشخاصیکه در خارجه هستد البته معلوم است وقتی آن مدت تمام شد و مشمول شده به آنجا تصدیق اقامت نامه می شود و شهادت نامه میدهد که مراجعت کنند بایران.

کلالی - نصیبلان چه میشود؟

رئیس - آقای عراقی

عراقی - بنده خواستم اینجا بهتر شود دارد بدتر میشود ما میخواستیم اشخاصی که آلبا مشغول تحصیل و ستان مشغول نظام وظیفه است ملاحظه که قانون نظام و ستان کتت آنها تا تکمیل تحصیلاتشان صاف باشند پس از تکمیل تحصیلات میباید آنها آنوقت مطابق آن قانونی که در نظام وظیفه نوشته شده رفتار بشود این شهادتنامه پنی چه می دهند که بایند شاهنشان؟ شهادتنامه باید بدهند که نصیبلان را تمام کنند حضرتعالی متوجه نشدید که بنده چه عرض کردم بنده عرض میکنم يك کسی است در اروپا دارد تحصیل میکند در کلاس دوم هم هست حالا سنش به عیست و يك رسیده مطابق قانون نظام وظیفه باید باید تحصیلش را تمام کند بعد باید بشما میگوید بمبرد این که شهادتنامه دادند تشریف پاورد اینکه مخالف آن قانون است تحصیلش بر زمین میخورد.

مخبر - منظور از این ماده اینطور که فرمودند نیست منظور این نیست که اشخاصی که مشغول تحصیل هستند آنها را مشغول این ماده بیکم برای اینکه مطابق آن قانون تا اكمال تحصیلاتشان از خدمت نظام وظیفه معاف هستند و باید نصیبلان را تمام کنند اینجا مقصود اشخاصی است که مطابق مقررات نظام وظیفه مشغول هستند و باید بیابند و خدمت یکند پنی مشغول مقررات معافی موقتی هستند حالا البته اگر نظرشان این باشد که این عبارت کافی برای آن منظور نیست ممکن است يك عبارتی پیشنهاد فرمایند و هیچ تاقتی منظور نیست مابین قوانین مطابق قانون نظام وظیفه هر کسی معاف باشد معاف است ولی اشخاصی که بر طبق آن قانون معاف نیستند به آنها تذکره و ویرا ننهدند و باید بایند منظور آن اشخاص هستند.

رئیس - ماده شازدهم قرائت میشود:

فصل چهارم - وریای تذکره

ماده ۱۵ - برای آنانی که بممالک خارجه مسافرت میکنند باید تذکره خود را لدی ورود بوزاری نماینده ایران بقیه

مقدم با نزدیکترین عمل برسانند و همچنین در مواقع مراجعت باید وریای نماینده ایران مقیم محل عزیت را برای ورود بایران تحصیل نمایند.

رئیس - ماده شازدهم قرائت میشود:

ماده ۱۶ - وریای تذکره و اوراق اتیاع خارجه که قصد مسافرت بایران را دارند تابع مقررات قانون ورود و اقامت اتیاع خارجه و صوبه ۱۹ اردیبهشت ماه ۱۳۰۱ میباشد و قیمت انواع آن بر طبق معامله متغایبه تعیین میگردد.

رئیس - ماده مقدم قرائت میشود:

ماده ۱۷ - هرگاه مأمورین ایران در خارجه تذکره و شهادتنامه را که در دست پنی از خارجهان تمام کنند گان ویرا می باشد نشانند دصودیکه ورود آنها بایران قانوناً ممنوع نباشد شهادتنامه مخصوص برای مدت مبین مطابق نمونه که در نظامنامه قید خواهد شد بانها خواهد داد.

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده مفلتتقدم که مقصود از کلمه اشیانستن چیست آیا مقصود این است که امضاها و امهاریه که در آن تذکره هست آنها را نمی نشانند یا اینکه برسمت میشانند و میدانند که این از ناحیه مأمورین سیاسی صادر قسولی مأمور سیاسی يك دولتی است و تذکره که می نشانند و می دانند که این از ناحیه مأمورین سیاسی صادر شد. باینتر خوب است در این باب با آقای معاون باقایی مخیر توضیح بدهند و اگر اشکالی دارد در شوق دوم اصلاح بکنند.

معاون وزارت داخله - آقایان نمایندگان محرم میداند که بعضی اوقات ممکن است مأمورین در خارجه تذکره و شهادتنامه را که در دست بعضی خارجهان است نشانند این است که اینجا نوشته شده کلیت بان اشخاصی هم که میخواهند با ادرات بیابند اگر اورائی در دست دارند که شناخته نمیشود دصودیکه مانی برای آمدن بایران ندانند باشند ممکن است بانها جواز داده شود.

رئیس - آقای دبیا

طیغالبی دبیا - لفظ ویرا در این ماده و در بوا

سابق خیلی مکرر شده بنده عقیده ام این است که در قوانین مامای که برای اینها لفاظ فارسی ممکن است لفاظ خارجه را نباید استعمال کرد حالا برای ویرا هم اگر يك کلمه فارسی دارید بنده عقیده ام این است که آن را بنویسیم.

مخبر - این يك اصطلاح بین المللی است که هم جا مدول است ولی اگر آقا شخصاً يك کلمه يك لفظی (امیر - بازید) در نظر دارند که همین سنی امیرسانه ممکن است پیشنهاد فرمایند (دبیا - امضا و رویت) ولی بایستی رعایت اختصار را هم کرد.

رئیس - آقای شریعت زاده فرمایشی دارید؟

شریعت زاده - مخیر

رئیس - ماده هیجدهم قرائت میشود:

فصل پنجم - تذکره غیر عادی

(تذکره سیاسی - تذکره مأموریت)

قسمت اول - تذکره سیاسی

ماده ۱۸ - صدور تذکره سیاسی فقط با وزارت امور خارجه و مأمورین سیاسی ایران مقیمین ممالک خارجه می باشد.

رئیس - آقای عراقی

عراقی - در ماده نوزدهم بنده عرض دارم:

رئیس - ماده نوزدهم قرائت میشود:

ماده ۱۹ - بوظایق ذیل تذکره سیاسی داده میشود
۱- اعتناء خانواده سلطت اعم از ذکور و اناث
۲- اعتناء رؤیسه دبار سلطت و زوجات آنها (به تشخیص وزارت دبار پهلوی)

۳- مأمورین سیاسی و قسولهای رسمی و خانواده آنها.

۴- وزراء و معاونین وزراء و رؤساء و نواب رؤسای

بیطین و خانواده آنها

۵- رؤسای ادارات وزارت امور خارجه و خانواده آنها

۶- وزراء و سفراء و وزراء مختار سابق و خانواده آنها

۷- اشخاصی که از طرف دولت ترد تود بیکر یا مؤسسات

ریسی بین المللی بیا موریت مخصوص اعزام شوند.

تیره - برای کسانی که از طبقات فوق نیستند در موارد

لزم با خوب دول ممکن است تذکره سیاسی صادر شود

رئیس - آقای عراقی

عراقی - باینکه در کلیات بنده عراض خودم را راجع باین ماده عرض کرده بودم بنده اینجا يك چیز دیگر بدهم که میخواستم از آقای مخیر محترم تقاضا کنم که در شوق ثانی این قانون باین پیشنهادی که بنده دادم و غالب آقایان هم شاید داده باشند (صحیح است) آن پیشنهاد در این ماده رعایت شود علاوه بر آن قسمتی که بنده دیده بودم باز اینجا بنویسند وزراء و سفراء و وزراء مختار سابق و خانواده آنها ملاحظه فرمایند این آنرا سر خدمت نیست الا آن کسی نیست که سر خدمت باشد آنوقت شما بقدری دایره را راجع بویکلا تنگ میکنید که نسبت به آنها هم باینتر فرار میدهند بنده هم از آقای معاون رهم از آقای مخیر محترم تقاضا میکنم باین پیشنهاد يك عطف توجیهی فرمایند و اصلاح کنند که دشواری تانی باز این پیشنهاد را نیکم (نمایندگان - صحیح است)

مخبر - در این قسمت بنده این است که آقایان که نظریات دارند پیشنهاد بدهند باینکه بتوانم در کمیسیون جلب رضایت خاطر آقایان را بکنیم و بطوری که تمایل اکثریت آقایان است عمل کنیم

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده بکلی توضیحی میخواستم راجع بشق چهارم این ماده که وزراء و معاونین وزراء و رؤساء و نواب رؤسای مجلسین باشند منظور این است که توضیح شود آیا مقصود اجازه دادن تذکره سیاسی برای اشغال آنها باین سبب است یا هر کس این ست را پیدا کرده مشغول خواهد شد.

معاون وزارت داخله - نسبت بیاضالین است

رئیس - پیشنهاداتی که در اینخصوص رسیده است قرائت می شود چون متحدالشکل است بیکباره میخوانم:

پیشنهاد آقای مؤید احمدی:

پیشنهاد میکنم قمره چهارم از ماده نوزدهم بطریق ذیل اصلاح شود:

۴ - وزراء معاونین وزراء و رؤساء و ویکلا بطیلسین و

خانواده آنها

پیشنهاد آقای امیر تیمور:

بنده پیشنهاد میکنم که قسمت چهار ماده ۱۹ بطریق ذیل اصلاح شود:

۴ - وزراء و معاونین وزراء و رؤسا و وکلا و مجلسین و خانواده آنها.

پیشنهاد آقای عراقی:

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی بنده پیشنهاد میکنم در ماده ۱۹ در آخر قسمت چهارم نوشته شود وکلای مجلس شورای ملی و خانواده آنها

پیشنهاد آقای فرشی:

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی دامت شوک این بنده پیشنهاد میکنم در ماده نوزدهم قسمت چهار این طرد اصلاح شود:

۴ - و وزراء و معاونین وزراء و نمایندگان مجلس شورای ملی و خانواده آنها.

پیشنهاد آقای طباطبائی دیا:

پیشنهاد میکنم به آخر تبصره ماده ۱۹ علاوه شود ولی نسبت بنمایندگان مجلس شورای ملی در صورت تقاضا قبول آن ختمی است.

پیشنهاد آقای ملک مدنی:

پیشنهاد مینمایم بماده ۱۹ اضافه شود فقره ۸ - نمایندگان مجلس شورای ملی

۸ - اقتراع برای شرفیایی در دور جشن تاجگذاری و عید غدیر

رئیس - پیشنهاد شده است جلسه را ختم کنیم (صحیح است) قرعه باید کشید مشروط مانا جلسه آینده مصادف با اعیادی هستیم که باید لوازم او را انجام بدهیم گویا تشریفات جشن تاجگذاری در جشن تولد هدایونی انجام

می باید (صحیح است) ولی آقایان نمایندگان برای عرض تبریک این روز مهم و بزرگ علاقه مخصوصی ابراز می کنند (صحیح است) و فرستادن هیئتی را برای تقدیم احسانات خودشان لازم و واجب میدانم (صحیح است) سابقاً هم هیئتطور معمول بوده است این است که دوازده نفر برای تقدیم تبریک اقتراع و انتخاب می شوند.

(اقتراع معمول آمده آقایان مرقومه الاسامی همین کردیدند) تحصیل خان بختیار - حاج حسین آقا مهدوی میرزا محمد خان وکیل - محمد تقیخان احمد - طباطبائی دیا ملک مدنی - رهنا - میرزا احمدخان صفاری

حاج محمد رضا بهیانی - مرزا - میرزایانس - قهیمی **رئیس** - بعد از عید تاجگذاری (روزیکشنبه) بلافاصله مصادف هستیم با عید محرم غدیر (روز دو شنبه) و چون قبل از آن روز جلسه نداریم ۱۲ نفر هم برای تبریک این عید سعید اقتراع میشود (صحیح است)

(آقایان ذیل بحکم قرعه تعیین کردیدند)

حاج علی اکبر امین - میرزا محمد علی خان تربت محمد علی میرزا دولتشاهی - ابوالحسن خان یربنا میرزا سید محمد مجتهد - میرزا حسین خسان افتخار میرزا صادق خان اکبر - طهرانی - لاریجانی

حاج میرزا حبیب الله امین - شریفی - قهیمی

۹ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

رئیس - اگر موافقت میفرمائید جلسه را ختم کنیم و جلسه آینده سه شنبه هفتم اردیبهشت سه ساعت قبل از ظهر دستور بقیه لایحه تدکیره (مجلس مقارن ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر

قانون

اجازه اجرای لوائح پیشنهادی وزارت عدلیه پس از تصویب کمیسیون پارلمانی قوانین عدلیه

ماده واحد - وزیر عدلیه مجاز است لوائح قانونی را که به مجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید پس از تصویب کمیسیون ذیلی قوانین عدلیه بموقع اجرا گذارد و پس از آزمایش آنها در عمل لوایسی را که در ضمن جریان ممکن است معلوم شود دفع و قوانین مزبوره را تکمیل نموده ثانیاً برای تصویب به مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید. لوائح مزبوره در کمیسیون مطرح و پس از شور اول طبع و توزیع خواهد شد تا نمایندگان نظریات خود را در موضوع لایحه در طرف هشت روز از تاریخ توزیع بکمیسیون بدهند و شور دوم بعد از انقضاء هشت روز بعمل آید این قانون که مشتمل بر یک ماده است در جلسه سیام فروردین ماه یک هزار و سیصد و یازده شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید

رئیس مجلس شورای ملی - دادگر